

Rahapelien verotus ja rahapelituottojen käyttö Suomessa

Keille kuuluvat rahapelien tuotot?

KAISA KOTAKORPI & TOMI ROUKKA & MATTI VIREN

Tarkastelemme tässä artikkelissa rahapelimarkkinoiden roolia Suomessa julkisen sektorin tulojen kannalta. Vaikka rahapelien verotuksella on jonkin verran yhteistä esimerkiksi alkoholin ja tupakan verotuksen kanssa, rahapelien verotukseen – sekä verotulojen keräämiseen että niiden käyttöön – liittyy erityispiirteitä, jotka tekevät kokonaisuudesta verrattain monimutkaisen ja siksi mielenkiintoisen.

Suomessa rahapeliyhtiöt maksavat arpajaisveroa, minkä lisäksi loput pelituotoista jaetaan erilaisiin ennalta määrättyihin tarkoituksiin. Rahapeliyhtiöt tuottivat vuonna 2014 valtiolle tuloa yhteensä noin 1,2 miljardia euroa, josta vain pieni osa on arpajaisveron tuottoa. Loput voidaan mieltää ns. implisiittiseksi veroksi: rahapelituotot, joita jaetaan erilaisiin yleishyödylliseksi katsottuihin kohteisiin, ovat veronluonteisia maksuja, joita ei kuitenkaan kutsuta veroiksi. Näitä ”korvamerkittyjä” tuottoja pitäisi kuitenkin kohdella valtion tuloina verotulojen tavoin. Verotulojen korvamerkitseminen aiheuttaa julkisen sektorin menojen järkevän käytön kannalta selviä haittoja, joita käsittelemme tässä artikkelissa. Rahapelien verotusta on tutkittu paljon (esim. Clotfelter & Cook 1987; Clotfelter 2005; Smith 2008), mutta rahapelituottojen korvamerkitsemisen haitoista on Suomessa keskusteltu melko vähän.

Artikkeli perustuu Veikkauksen osittain rahoittamaan projektiin ”Suomen rahapelisektorin talous”. Projektissa käytetty aineisto on saatu Veikkauksesta, RAY:sta ja Fintotosta. Tomi Roukka (2016) käsittelee kyseisen aineiston pohjalta laajemmin rahapelisektorin merkitystä kansantalouden kannalta Suomessa.

Rahapelien verotus Suomessa

Suomessa kuten useissa muissa maissa rahapelien tarjoajana toimii valtion osittain tai täysin omistama yritys. Monopoliyriyten ja valtiollisen sääntelyn johdosta rahapelaamisen hinta – ja samalla myös verotus – on Suomessa pidetty melko korkealla tasolla. Perusteluja rahapelien verottamiselle ovat hyödykeverotuksen yleiset syyt, joista näkyvin on tietenkin verotulojen keräämisen tarve ja negatiivisten vaikutusten, lähinnä ongelmapelaamisen, hillitseminen. Normaalisti verotulojen kerääminen hoituu hyödykeverotuksen tapauksessa yleisen arvonlisäveron kautta, mutta rahapelaaminen on EU:ssa vapautettu arvonlisäverosta. Tämä vapautus liittyy verotusteknisiin syihin, ei niinkään siihen, että olisi jokin erityinen syy kohdella rahapelejä verotuksessa muita hyödykkeitä kevyemmin. Pelaamisen haittojen vähentämisen osalta rahapelien verotus on rinnastettavissa muihin nk. haittaveroihin (esim. alkoholi-, tupakka- ja makeisvero). Haitallisten hyödykkeiden tavanomaisesta korkeampi vero on perusteltu silloin kun kuluttajat eivät ota haittoja huomioon päätöksenteossa. Tämä voi johtua joko siitä, että haitat koituvat muille kuin kuluttajalle itselleen (ulkoisvaikutukset), tai siitä, että kuluttajat eivät ota itselleen tulevaisuudessa koituvia haittoja huomioon esimerkiksi lyhytnäköisen päätöksenteon tai tahdonheikkouden vuoksi (jälkimmäisestä perustelusta ks. esim. O’Donoghue & Rabin 2006).

Sääntelystä ja tuotannon rajoittamisesta syntyvä normaalia korkeampi tuotto, joka ohjataan erilaisiin yhteiskunnallisiin tarkoituksiin, on rinnastettava verotuloihin. Rahapelisektori tuottaakin Suo-

Taulukko 1. Rahapelaamisesta saatavat tulot verrattuna muihin verotuloihin

	Verotulot (milj. €)	Rahapeliuotot suhteessa ko. verolajin tuottoon (%)
Verohallinnon kokonaisverokertymä	54 000	2,2
Tuloverot yhteensä	27 375	4,4
Valtion tulovero ansiotulosta	9 142	13
Arvonlisä-/liikevaihtovero	18 948	6,3
Alkoholijuomavero	1 381	87
Tupakkavero	788	152

Lähteet: Tilastokeskus, Verohallinto, Veikkaus Oy, RAY ja Fintoto. Luvut koskevat vuotta 2014.

nessa valtiolle tuloja kahden kanavan kautta. Ensinnäkin rahapeliyritykset maksavat valtiolle arpajaisveroa 12 prosenttia pelituotosta. Vuonna 2014 arpajaisveron tuotto oli yhteensä 218 miljoonaa euroa. Toiseksi rahapeliyritykset tulouttavat loput eli suurimman osan tuotoistaan erilaisiin ennalta määrättyihin kohteisiin. Veikkaus luovutti vuonna 2014 opetusministeriölle jaettavaksi mm. urheilun ja kulttuurin hyväksi 517 miljoonaa euroa, Raha-automaattiyhdistys jakoi avustuksina eri yhdistyksille ja sotaveteraaneille yhteensä 426 miljoonaa euroa ja Fintoton tuotoista jaettiin hevoskasvatuksen ja -urheilun edistämiseen 32 miljoonaa euroa. Lisäksi Veikkaus ja RAY maksoivat arvonlisäveroa kustannuksistaan ja investoinneistaan yhteensä lähes 60 miljoonaa euroa.

Tämä yhteensä lähes miljardin suuruinen summa voidaan mieltää implisiittiseksi veroksi. Se, että jotain maksua ei lainsäädännössä kutsuta veroksi, ei tietenkään merkitse sitä, etteikö se asiallisesti – taloudelliselta merkitykseltään tai luonteeltaan – olisi vero. Rahapeliuottojen kutsumista veroksi vastustetaan yleensä sillä perusteella, että katsotaan maksujen oleva vapaaehtoisia: jos ei pelaa, ei tarvitse maksaa. Perustelu on kuitenkin ontuva, koska valtaosa veroista olisi tätä kriteeriä käytettäessä ”ei-veroja”. Jos ei käy töissä, ei tarvitse maksaa tuloveroa, jos ei omistaa kiinteistöä, ei tarvitse maksaa kiinteistöveroä, jos ei omista autoa, ei tarvitse maksaa autoveroa jne. Pelitoiminnan verotusta ei voi välttää muuten kuin olemalla pelaamatta.

Siihen, että esimerkiksi Veikkaus-yhtiön ylijäämän tulouttamista valtiolle ei kutsuta veroksi, on enemmänkin semanttiset kuin taloudelliset perustelut. Veikkauksen asiakkaiden kannalta päästäisiin varmaankin täsmälleen samaan rahalliseen tulokseen, vaikka ylijäämän palauttamisen sijaan tulosta verotettaisiin 100 prosentin verokannalla

tai peliyhtiöille säädettäisiin riittävän korkea liikevaihto- tai katepohjainen vero. Oletettavasti suora veromenettely olisi hankalampi, koska nykyisten pelitoimijoiden tuotteet ovat siinä määrin erilaisia, että yksi ainoa veroprosentti olisi veroteknisesti huonosti toimiva ratkaisu.¹

Jotta saadaan käsitys rahapelisektorin merkityksestä julkisen sektorin rahoituksen kannalta Suomessa, edellä mainittua rahapeleistä valtiolle tuloutettua summaa voidaan verrata muiden verojen tuottoon (taulukko 1). Vuonna 2014 verohallinnon kokonaisverokertymä oli 54 miljardia euroa eli valtion rahapelaamisesta saamat tulot vastasivat hieman yli kahta prosenttia kokonaisverokertymästä. Rahapeleistä saatavia valtion tuloja voidaan verrata myös muiden verolajien tuottoihin, esimerkiksi ansiotuloverokertymään: rahapeleistä saatavat kokonaisverotulot olivat vuonna 2014 noin 13 prosenttia verrattuna valtion ansiotuloverokertymään.

Muihin haittaveroihin (taulukossa 1 alkoholi- ja tupakkavero) verrattuna rahapelaamisesta saatavat valtion tulot ovat suunnilleen samaa kokoluokkaa. Pelituotteiden veroasteet ovat yleisemminkin usein samalla tasolla kuin alkoholin ja tupakan, mikä on hieman hämmentävää, jos ajatellaan verotuksen ankaruutta suhteessa mahdollisiin haittavaikutuksiin (ks. Viren 2008). On kuitenkin huomattava, että vertailu alkoholiveron ja tupakkaveron tuottoon ei ole suoraviivainen, koska rahapelit on vapautettu arvonlisäverosta. Alkoholista ja tupakasta puolestaan maksetaan valmisteverojen lisäksi arvonlisäveroa. Tällöin voidaan ajatella, että erillisen alkoholiveron ja tupakkaveron pääasiallinen tehtävä on haittojen vähentäminen, ja niiden

¹ Näillä pohdintoilla on merkitystä, kun vertaillaan veroasteita eri maissa. Tällöin yleensä valtion omistamien yhtiöiden (Veikkaus, Suomen Pankki ym.) tulouttamia voittoja luonnehditaan muiksi tuloiksi eikä veroiksi.

pitäisi vastata kyseisten hyödykkeiden kulutuksesta aiheutuvia haittoja. Rahapelaamiseen kohdistuvaa veroa arvioitaessa on otettava huomioon haittojen vähentämisen ohella verotulojen keräämiseen liittyvät näkökohdat.

Rahapelaamisesta saatavat verotulot ovatkin merkittävä tulonlähde julkiselle sektorille Suomessa. Rahapeliuutot ovat myös melko vakaa verotulojen lähde. Vuosina 2006–2014 rahapeliuuttojen suhde BKT:hen on vaihdellut 0,74 ja 0,84 prosentin välillä. Rahapeliuuttojen suhteelliset vuosimuutokset ovat tyypillisesti BKT:n vuosimuutoksia pienempiä. Rahapelaaminen vaikuttaakin olevan vähemmän herkkää suhdannevaihteluille kuin jotkin toiset toimialat.²

Rahapeleistä saatavien verotulojen käyttö

Rahapelaamisesta saatavista verotuloista nykyjärjestelmässä siis vain 12 prosenttia – eli arpajaisveron osuus – rinnastetaan normaaleihin verotuloihin ja jaetaan eri käyttökohteisiin valtion normaalin budjettiprosessin kautta. Toisin sanoen vain pieni osa rahapelisektorilta saatavista verotuloista käytetään siten, että niiden käyttökohteet vastaavat yleistä julkisten menojen jakaumaa. Vuonna 2014 julkisista menoista 44 prosenttia käytettiin sosiaaliturvaan, 14 prosenttia terveydenhuoltoon ja 11 prosenttia koulutukseen, kun taas esimerkiksi vapaa-ajan, kulttuurin ja uskonnon yhteenlaskettu osuus julkisen sektorin menoista oli 2,5 prosenttia. (Tilastokeskus 2014.) Rahapeliuuttojen käytön jakauma tietenkin eroaa tästä huomattavasti, sillä suurin osa rahapeliuutoista käytettiin sellaisiin tarkoituksiin, joihin julkisen sektorin menoista yleisesti käytetään vain hyvin pieni osa, esimerkiksi kulttuurin ja urheilun hyväksi. Veikkauksen voittovaroista 27 prosenttia menee urheiluun, 19 tieteeseen, 44 kulttuuriin ja 10 nuorisotyöhön. Raha-automaattiyhdistykset avustukset menevät pääsääntöisesti kokonaan sosiaali- ja terveyssektorille. Fintoton tulot puolestaan käytetään kokonaisuudessaan hevosurheilun- ja kasvatuksen

2 Pitkällä aikavälillä (1950–2014) rahapeliuuttojen kasvun standardipoikkeama on tosin kaksinkertainen BKT:n kasvun standardipoikkeamaan verrattuna, mutta syytä on uusien tuotteiden (esim. Loton) tulo markkinoille. Ilman niitä vuosimuutosten vaihtelut olisivat pienempiä kuin BKT:n (eli pelien kulutusta luonnehtii sama ominaisuus kuin yksityistä kulutusta – se on tyypillisesti tasaisempaa kuin käytettävissä olevat tulot).

edistämiseen (ks. RAY 2015; Veikkaus 2015).

Tapa, jolla rahapelaamisesta saatavat verotulot allokoidaan, on keskeinen rahapelaamisen verotukseen liittyvä ongelma Suomessa. Rahapeliuuttojen korvamerkitseminen on yleistä myös muissa maissa. On kuitenkin vaikea keksiä syytä, miksi pelituottojen nimikkeellä kerättyjä verotuloja kohdeltaisiin eri tavalla kuin muita verotuloja. Yleisesti tunnustettu tulos julkisen talouden kirjallisuudessa on, että julkiset menot on syytä kohdentaa joustavasti ja mahdollisimman tehokkaalla tavalla, riippumatta siitä, mistä lähteestä ja miten varat on kerätty. Verovarojen korvamerkitseminen tiettyihin melko kapeasti määriteltyihin tarkoituksiin, kuten rahapeliuuttojen tapauksessa tehdään, ei yleisesti ottaen ole hyvä ratkaisu. Korvamerkitseminen asettaa ylimääräisen rajoitteen julkisten varojen kohdentamiselle ja tehokkaalle käytölle.

Korvamerkitsemistä perustellaan joskus esimerkiksi sillä, että se voi lisätä verotuksen legitimeettii veronmaksajien silmissä (esim. autoilun verotus, ks. Saelen & Kallbekken 2011). Myös Helmuth Cremer ja kumppanit (2015) ovat tarkastelleet talousteoreettisen mallin avulla, voidaanko erityisesti haittaverojen korvamerkitsemistä perustella sitä kautta, että se lisäisi verojen hyväksyttävyyttä ja siten höllentäisi korkeiden verojen asettamiseen liittyvää poliittista rajoitetta. Tuloksena kuitenkin on, että korvamerkitseminen ei ole aina järkevää, vaikka veroaste jäisi poliittisen kannatuksen puutteen vuoksi muuten liian alhaiselle tasolle. Tämä johtuu muun muassa juuri korvamerkitsemisen aiheuttamista muista vääristymistä.

Yllä oleviin argumentteihin liittyen Suomen tapauksessa pelituottojen korvamerkitsemisellä on voitu hakea legitimeettii yksinoikeusjärjestelmälle.³ Korvamerkinnän avulla on voitu sitouttaa pelitoiminnan tuottojen saajia järjestelmään. Ongelmallista on kuitenkin tässäkin tapauksessa korvamerkinnän vaikutus varojen käytön tehokkuuteen. Ongelma on ehkä akuutein Raha-automaat-

3 Taustalla on peliyhtiöiden luonne yksityisinä yleishyödyllisinä toimijoina. Veikkauksen edeltäjä Oy Tippaustoisinto Ab perustettiin vuonna 1940 Suomen Valtakunnan Urheiluliiton, Työväen Urheiluliiton ja Suomen Palloliiton toimesta. Vuonna 1975 se (sen osakkeet) myytiin Suomen valtiolle. Raha-automaattiyhdistys (RAY) on perustamisestaan vuodesta 1938 alkaen ollut formaalisesti yleishyödyllinen yhteisö, joka on saanut yksinoikeuden peliautomaatteihin ja niiden valmistamiseen. Alun alkaen sen perusti kahdeksan hyväntekeväisyysjärjestöä yhdessä valtiovallan edustajien kanssa. Fintoton edeltäjä Suomen Hippos perustettiin yksityisten toimijoiden eli hevosalan järjestöjen toimesta 1973.

tiyhdistyksen osalta, koska se tekee itse kohteiden valinnan pienintä yksityiskohtaa myöten. Vuonna 2015 RAY myönsi tukea 797 järjestölle 1 676 kohteeseen yhteensä 308 miljoonaa euroa (tuen hakijoilta oli kyseisenä vuonna 1 197 ja kohteita 2 654, ks. Viren 2014). Voidaan kysyä, kuuluuko avustuskohteista päättäminen todellakin peliyhtiön toimialaan.

Toinen ongelma liittyy etenkin järjestöjen avustamiseen. Järjestöjä on valtavan suuri määrä, ja ne hakevat tukea paitsi peliyhtiöiltä myös ministeriöiltä, kunnilta ja säätiöiltä (sekä tietenkin yrityksiltä ja suurelta yleisöltä). Tällainen varainhankinta sitouttaa huomattavan osan järjestöjen henkilökunnasta varsinaisen toiminnan kustannuksella. Vuosittaisiin rahoituspäätöksiin liittyy poikkeuksellisen suuri epävarmuus, mikä vaikeuttaa toiminnan suunnitelmallisuutta. Tästä taas seuraa se, että varsinaisen toiminnan tehokkuus saattaa kärsiä. Avustavat tahot tuskin kykenevät monitorimaan toimintojen tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta etenkin tilanteessa, jossa avustavia tahoja ja avustusten kohteita (myös järjestön sisällä) on useita. Oman ongelmansa muodostaa vielä se, että useat tukea saavat järjestöt toimivat aloilla (vuokra-asunnot, hoivatoiminta), joilla on markkinaehtoisesti toimivia yrityksiä. Tukea saavat yleishyödylliset säätiöt ovat pääsääntöisesti verovapaita, mikä ainakin potentiaalisesti vääristää kilpailutilannetta ja resurssien allokaatiota. Näistäkin syistä tuntuisi luontevalta, että pelitoimijoiden tai -toimijan voittovarojen jako kokonaan irtotettaisiin pelitoimijoista ja keskitettäisiin valtion hallinnolle.

Verotulojen korvamerkitsemisen voidaan toisaalta ajatella olevan erityisen huono ajatus juuri haittaverojen kohdalla. Tämä argumentti ei toki päde kaikkeen rahapelaamiseen, mutta on syytä ottaa huomioon ongelmapelaamisen osalta. Jos verotuloja käytetään sellaisiin tarkoituksiin, joista koituu veron maksajalle suoraa henkilökohtaista hyötyä, tämä voi vähentää verojen vaikutusta kulutus päätöksiin (Blomquist & al. 2010). Tästä teoreettisesta argumentista voisi olla johdettavissa perustelu tietyntylaiselle korvamerkitsemiselle, joskaan korvamerkitsemisestä ei ole tässä yhteydessä kirjallisuudessa keskusteltu. Yleensä verotuksen aiheuttama kulutuksen väheneminen on huono asia: verotuksen hyvinvointitappiot koituvat juuri siitä, että verojen vuoksi hinnat ovat liian korkeita ja kuluttajat kuluttavat vähemmän ja vääranlaisia tuotteita kuin täysin vapaiden markkinoiden tapa-

uksessa. Jos korvamerkitseminen pienentäisi tätä vääristymää, se voitaisiin laskea korvamerkitsemisen eduksi. Kuitenkin haittaverojen, päinvastoin kuin muiden verojen, tarkoitus on nimenomaan vähentää haitallista kulutusta, joten haittaverojen tapauksessa tämänkaltainen argumentti kääntyykin korvamerkitsemistä vastaan.

Lisäksi korvamerkitseminen vaikeuttaa verotuksen kokonaisuuden hahmottamista ja vähentää verotulojen käytön läpinäkyvyyttä. Valtiontalouden menokehysten toimivuuden kannalta on ongelmallista, jos merkittäviä menoeriä pidetään menokehysten ulkopuolella. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto (2012) on kiinnittänyt huomiota joihinkin rahapeliavustusten jakoon liittyviin ongelmiin, esimerkiksi siihen, että pelituottojen vuotuinen vaihtelu voi johtaa epätarkoituksenmukaiseen avustusten jakoon. Myös avustusten käytön seurannassa on havaittu ongelmia.

Korvamerkitseminen vaikuttaa myös siihen, miten rahapelaamisen verotuksen kustannukset ja hyödyt jakaantuvat eri väestöryhmien välillä, siis verotuksen kohtaantoon. Vaikka eri hyödykkeiden verotuksen tasoa ei yleisesti ottaen ole syytä säätää tulonjakovaikutusten vuoksi, vaan tulonjaosta on parempi huolehtia tulovero- ja tulonsiirtojärjestelmän kautta (ks. esim. Crawford & al. 2010), tulonjakovaikutukset on kuitenkin tärkeä tiedostaa. Rahapelaamisen verotus, kuten myös esimerkiksi alkoholi- ja tupakkaverotus, on regressiivistä: pienituloiset käyttävät suuremman osan tuloistaan näihin hyödykkeisiin kuin suurituloiset. Tuomo Turjan ja kumppaneiden (2012) kyselyn mukaan Suomessa rahapelejä pelaavat suhteessa tuloihinsa eniten työttömät, eläkeläiset ja pienituloiset yli-päättään: alle 2 000 euroa kuukaudessa ansaitsevien osuus kaikesta pelaamisesta on yli 60 prosenttia. Samanlaisia arvioita on saatu muistakin maista, ja pelituotteiden kulutus on yksi regressiivisimmistä kulutusmuodoista ja myös yksi kaikkein regressiivisimmistä verotusmuodoista (Smith 2008).

Rahapeleillä tuetaan paljon esimerkiksi kulttuuria ja urheilua, joita kuluttavat ja joista hyötyvät useammin suurituloisemmat henkilöt, mikä osaltaan vahvistaa rahapelien verotuksen regressiivisyyttä. Toisaalta rahapeliuotoista osa menee esimerkiksi vammaisten ja mielenterveyden tukemiseen. Lisäksi rahapeliyrityksillä on lain mukainen velvoite panostaa ongelmapelaamisen ehkäisyyn ja peliongelmaisten auttamiseen. Pelitoiminnan tulonjakovaikutuksista puuttuu kuitenkin kokonais-

kuva koskien sekä pelattujen eurojen, että pelituottojen jakautumista eri väestöryhmille. Haitta-verojen osalta kohtaantoanalyysia vaikeuttaa lisäksi se, että rahallisten hyötyjen- ja haittojen lisäksi haittaverot vaikuttavat hyvinvointiin sitä kautta, että epätoivottava kulutus pienenee. Nämä hyödyt kohdistuvat todennäköisesti erityisesti suurkuluttajille, jolloin verotus saattaa olla (hyvinvoinnin jakautumisen mielessä) vähemmän regressiivistä kuin se muuten olisi (Kotakorpi 2009).

Lopuksi

Artikkelissa on tarkasteltu rahapelaamisesta saavia verotuloja ja niiden käyttöä Suomessa. Artikkelin keskeiset havainnot ovat seuraavat: Ensinnäkin kaikki rahapeliyhtiöiltä yhteiskunnallisiin tarkoituksiin kerätyt tuotot – ei ainoastaan arpajais-

veron osuus – pitäisi mieltää veroiksi. Kun rahapeli-
tuottoja tarkastellaan tästä näkökulmasta, kaikkiaan rahapelisektorilta kerätyt verotulot olivat noin 1,2 miljardia euroa vuonna 2014, mikä vastaa yli kahta prosenttia valtion kokonaisverokertymästä. Toisekseen rahapelisektorilta kerättyjen verotulojen käyttökohteiden jakauma on hyvin kaukana muiden julkisten menojen jakaumasta. Kolmanneksi korvamerkitsemiselle on vaikea löytää perusteluja yleisellä tasolla, ja haittaverojen tapauksessa korvamerkitseminen voi olla vielä haitallisempaa kuin muiden verojen kohdalla, jos korvamerkitseminen heikentää haittaverojen kulutus-käyttötymistä korjaavaa vaikutusta. Yleisesti ottaen korvamerkitseminen on haitallista verotulojen käytön tehokkuuden kannalta, ja rahapeli-
tuottoja olisikin syytä käsitellä samaan tapaan kuin muita valtion verotuloja.

KIRJALLISUUS

- Blomquist, Sören & Christiansen, Vidar & Micheletto, Luca: Public provision of private goods and non-distortionary marginal tax rates. *American Economic Journal: Economic Policy* 2 (2010): 2, 1–27.
- Clotfelter, Charles T.: *Gambling Taxes*. Teoksessa Sijbren, Cnossen (toim.): *Theory and practice of excise taxation*. New York: Oxford University press, 2005.
- Clotfelter, Charles T. & Phillip J. Cook : *Implicit Taxation in Lottery Finance*. *National Tax Journal* 40 (1987), 533–546.
- Crawford, Ian & Keen, Michael & Smith, Stephen: *Value added taxes and excises*. Teoksessa Mirrlees, J. & Adam, S. & Besley, T. & Blundell, R. & Bond, S. & Chote, R. & Gammie, M. & Johnson, P. & Myles, G. & Poterba, J. (toim.): *Dimensions of Tax Design: the Mirrlees Review*. Oxford: Oxford University Press, 2010.
- Cremer, Helmuth & Goulao, Catarina & Roeder, Kerstin: *Earmarking and the political support of fat taxes*. CEPR Discussion paper No. 10822 (2015).
- Kotakorpi, Kaisa: *The incidence of sin taxes*. *Economics Letters*, 98 (2008): 95–99.
- O'Donoghue, Ted & Matthew Rabin: *Optimal Sin Taxes*. *Journal of Public Economics* 90 (2006): 1825–1849
- RAY: *Raha-auttomattiyhdistyksen avustukset, 2015*. <http://avustukset.ray.fi/fi-fi/yleiskatsaus/2015/avustukset-toimialoittein> (luettu 15.3.2016)
- Roukka, Tomi: *Suomen rahapelimarkkinat ja kansanta-*
- lous*. Research reports no. 126, Taloustieteen laitos, Turun yliopisto, 2016.
- Saelen, Håkan & Kallbekken, Steffen: *A choice experiment on fuel taxation and earmarking on Norway*. *Ecological Economics* 70 (2011): 11, 2181–2190.
- Smith, Sarah: *Lotteries as a Source of Revenue*. S. 99–125. Teoksessa Viren, Matti (toim.): *Gaming in the New market Environment*. London: Palgrave/Macmillan, 2008.
- Tilastokeskus: *Julkisyhteisöjen kokonaismenot tehtävitäin ja sektoreittain, 2014*. http://tilastokeskus.fi/til/jmete/2014/jmete_2014_2016-01-29_tau_001_fi.html (luettu 20.3.2016)
- Turja, Tuomo & Jukka Halme & Markus Mervola & Johanna Järvinen-Tassopoulos: *Suomalaisten rahapelaaminen 2011*. Raportti 14/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto: *Avustukset veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen*. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 14/2012, 2012.
- Veikkaus: *Veikkauseuron tie*. 2015 <https://www.veikkaus.fi/fi/yritys#/veikkausvoittovarat/veikkauseuron-tie> (luettu 20.3.2016)
- Viren, Matti: *Yleishyödylliset yhteisöt Suomessa: Verot, lahjoitukset ja avustukset tutkimuksen kohteena*. Svenska Handelshögskolan, 2014.
- Viren, Matti: *Gaming in the New Market Environment*. London: Palgrave/Macmillan, 2008.

TIIVISTELMÄ

*Kaisa Kotakorpi & Tomi Roukka & Matti Viren:
Rahapeliin verotus ja rahapeliin tuottojen käyttö
Suomessa: Keille kuuluvat rahapeliin tuotot?*

Artikkelissa tarkastellaan rahapelaamisesta saatavien verotulojen määrää ja verotulojen käyttöä Suomessa. Suomessa rahapeliin tuotto jaetaan kokonaisuudessaan erilaisiin yhteiskunnallisiin tarkoituksiin. Kuitenkin vain pientä osa tuotoista – arpajaisveron osuutta –

kohdellaan kuten normaaleja verotuloja ja niiden käytöstä päätetään valtion normaalin budjetointiprosessin kautta. Loput jaetaan avustuksina ennalta määrättyihin kohteisiin, ja näiden korvamerkittyjen pelituottojen käyttökohteiden jakauma on hyvin erilainen kuin muiden julkisten menojen jakauma. Tähän käytäntöön liittyy merkittäviä haittoja verotulojen järkevän käytön kannalta.